

LỜI MỞ ĐẦU

Trong những năm gần đây, tôi dành khá nhiều thời gian cho việc dạy tư duy thuật toán và trí tuệ nhân tạo cho các bạn nhỏ. Một trong những câu hỏi mà các bạn nhỏ thường đặt ra là: Liệu robot có cảm xúc hay không? Hay nói khác đi: Nếu một chú robot biết buồn, biết vui, biết quan tâm, biết suy nghĩ... thì có còn là robot nữa không?

Câu hỏi ấy của các em khiến tôi suy nghĩ rất nhiều, và rồi tôi tưởng tượng ra một nhân vật tên là **Biết Điều** – một chú robot không hoàn hảo, cũng không mạnh mẽ hay siêu việt, mà chỉ... rất giống một đứa trẻ đang học cách lớn lên.

Biết Điều không phải là một siêu anh hùng.

Chú không biết bay, không biết chiến đấu, cũng không làm “đúng hết” mọi thứ.

Nhưng chú dám đặt câu hỏi, dám thắc mắc, dám buồn và dám giữ lại những kí ức quan trọng.

Cuốn truyện này, tôi viết cho các bạn nhỏ, những người đang học cách hiểu mình và hiểu thế giới.

Nhưng tôi cũng viết cho người lớn, để nhắc chúng ta rằng, ai cũng đã từng là trẻ con.

Nếu có điều gì đó bạn mang theo sau khi gấp lại cuốn sách này, tôi hi vọng đó là một niềm tin:

Được là chính mình, cho dù khác biệt, luôn là điều đáng để chúng ta cố gắng.

Và **biết điều** đôi khi không phải là luôn làm đúng, mà là **biết lắng nghe, biết đặt câu hỏi và biết yêu thương** theo cách riêng của mình.

Cảm ơn bạn đã đồng hành cùng Biết Điều. Và cảm ơn Biết Điều đã đồng hành cùng tôi trong hành trình này.

Lê Anh Vinh

CHƯƠNG 0

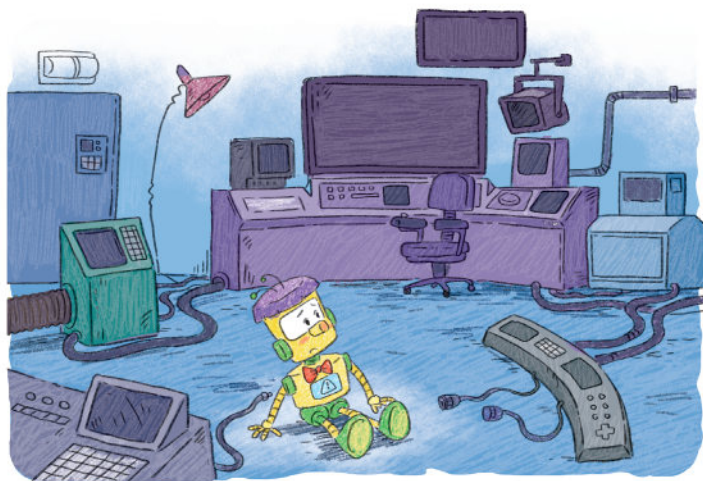
PHÒNG LAB SỐ 297

Ở cuối hành lang tầng ba của Viện Công nghệ Số, có một cánh cửa bé tí tẹo, sơn màu xám xịt như bị bụi thời gian phủ kín. Trên cửa, người ta dán một tấm biển méo mó, chữ nguệch ngoạc:

“Phòng Lab số 297 – Không phận sự miễn vào (kể cả mèo).”

Bên trong căn phòng, dây điện đan chằng chịt như mạng nhện, đèn nhấp nháy đỏ xanh chớp tắt liên hồi. Giữa phòng, một chú robot ngồi một mình.

Tên kĩ thuật của chú là: **A.V-297**. Nhưng người kĩ sư già từng lắp ráp chú lại thích gọi bằng cái tên giản dị: **Biết Điều**.

CHỦ ROBOT KHÁC THƯỜNG

Biết Điều được tạo ra để trợ giúp học sinh tiểu học. Chú có thể dạy đánh vần, giải toán, và đặc biệt là chú không ngủ gật trong giờ học.

Chỉ có một vấn đề... hơi nhỏ. Nhưng kể ra thì cũng... hơi to.

Đấy là đôi lúc chú không làm đúng như đã được lập trình.

Khi được kiểm tra khả năng tính toán, thay vì đọc bảng cửu chương theo yêu cầu, chú lại nghiêng đầu hỏi tại sao phải đọc đi đọc lại những phép tính này khi chú đã thuộc lòng rồi.

Lần khác, khi chạy thử chế độ “mô phỏng cảm xúc buồn”, chú... buồn thật. Chú ngồi trầm tư hàng giờ, không thèm nói gì. Mắt chớp chớp như vừa xem xong một bộ phim lãng mạn vậy.

Điều đó làm ông kỹ sư trưởng của Viện Công nghệ Số lo lắng đến mức phải gất lên:

– Con robot này bị lỗi rồi! Nhốt nó lại ngay, kẻo nó làm hỏng mấy robot khác!

Và thế là Biết Điều bị nhốt trong Phòng *Lab* số 297.

Biết Điều chỉ có một người bạn duy nhất: một con mèo hoang lén chui vào phòng *Lab* mỗi tối qua ống thông gió đã bị hỏng từ lâu. Chú gọi nó là Miu Miu, vì nó luôn miêng kêu “miu miu”, nghe vừa nũng nịu vừa đáng thương.

CUỘC TRỐN THOÁT ĐẦU TIÊN

Một đêm nọ, trời mưa nhẹ. Tiếng sấm ì ầm, rồi...
Doàng! – một tia sét đánh trúng hệ thống điện.
Cửa phòng *Lab* rè rè... mở hé.

Miu Miu lách ra đầu tiên, đuôi ngoe nguẩy.

Biết Điều đứng nhìn. Chú nhớ lệnh cài sẵn trong hệ thống: “Không tự ý rời khỏi khu vực thử nghiệm”.

Nhưng rồi... cánh cửa mở rộng dần ra. Gió thổi qua khe cửa như thì thầm: “Này, chẳng phải cậu luôn nghĩ mình là người sao? Hãy thử sống một lần đi?”

Chú robot bước ra. Đã lâu lắm rồi chú không được đi ra khỏi căn phòng này.

Bước đầu tiên, chân chú cứng ngắt.

Bước thứ hai, chân chú loạng choạng.

Bước thứ ba... *Bup!* – chú ngã chổng queo.

Miu Miu quay lại, mắt nheo nheo kiểu: “Đi thế mà cũng ngã à?”

Thế là, một chú robot và một con mèo, rón rén bước ra khỏi Viện Công nghệ Số, bước vào một thế giới chưa được lập trình sẵn.

Đôi khi, điều kì diệu bắt đầu từ một cánh cửa hé mở... và một cú ngã nhẹ.

CHƯƠNG 1

GẶP JULIA

Trời vừa tảng sáng, Biết Điều đi bộ mà không có bản đồ, không có kế hoạch, và cũng chẳng được sạc pin sẵn. Gió thổi nhẹ nhẹ qua khuôn mặt kim loại của chú. Miu Miu ngồi trên vai, đuôi vắt qua tai của Biết Điều trông như một chiếc tai nghe Bluetooth to sụ.

Đến một ngã tư, Biết Điều dừng lại. Chú tự nhủ: “Bên trái là công viên. Bên phải là khu dân cư. Thẳng trước mặt là... trường học. Hướng nào dành cho một robot ‘không cần thiết’ đây?”

Miu Miu cào nhẹ vai chú, như nói: “Cứ đi thẳng. Đừng nghĩ nhiều.”

Và thế là, họ đến cổng trường tiểu học Ánh Mặt Trời – nơi mà nụ cười của các bạn nhỏ luôn tươi như ánh nắng sớm.

CÔ BÉ TÓC DÀI

Trên chiếc ghế đá gần cổng trường, một cô bé đang ăn bánh mì kẹp phô mai. Tóc dài, nhẹ như mây, với đôi mắt to đen láy. Mỗi lần cắn một miếng bánh, cô lại hí hoáy vẽ một vài nét vào cuốn sổ nhỏ. Hình thù gì không rõ. Không hiểu là cô đang vẽ một chiếc bánh mì hay một chú robot đánh đàn nữa.

Biết Điều tiến lại gần, cất giọng robot đều đều:
– Xin chào.

Cô bé ngẩng đầu.

Không hét.

Không chạy.

Cũng không gọi chú bảo vệ.

Cô thản nhiên hỏi:

– Chào cậu. Cậu tên gì?

– Biết Điều.

– Ồ, cái tên thú vị thật. Trông cậu như một chú lính cứu hỏa lịch thiệp vậy! – Cô bé cười khúc khích. – Còn tớ là Julia.

Miu Miu nhảy xuống, dụi đầu vào chân cô bé. Julia bật cười:

– Cà mè của cậu cũng biết phép lịch sự à?

– Đó là Miu Miu. – Biết Điều giới thiệu. – Bạn thân của tớ.

Julia cúi xuống, gỡ gỡ cổ Miu Miu.

– Cậu đi học à? – Cô hỏi.

Biết Điều nhìn cánh cổng sơn vàng.

– Tớ... không biết học là gì. Nhưng tớ cũng muốn thử xem... “buổi học đầu tiên” có mùi vị gì.

Julia nháy mắt:

– Hay đấy. Thế thì đi cùng tớ!

– Nhưng tớ không có tên trong danh sách học sinh.

Julia bật cười:

– Ở trường này, ai muốn học cũng đều có chỗ. Người, robot... hay mèo đều được.

Và thế là hành trình bắt đầu:

Một cô bé hơi... cá tính.

Một chú robot hơi... lạc nhịp.

Một con mèo lười hơi... chảnh.

Có lẽ, khi ta có thêm những người bạn mới, thì những điều thú vị sẽ luôn ở phía trước, đón chờ.